

ทำพื่อเป็นพิธี

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้เจอ ๒ ปัญหานี้ก็จบแล้วละ

ถาม : นมัสการหลวงพ่อดอนนี้ดูการเคลื่อนไหวของกาย เวลาผลอกก็รู้ว่าผลอกโดยกลับมาดูการเคลื่อนไหวของกายเช่นที่ปลายเท้าสัมผัส อยากทราบว่า การภาวนาแบบนี้ ถูกต้องหรือไม่ และควรจะปรับปรุงแก้ไขตรงไหน

หลวงพ่อดอน : ถ้าการภาวนานะ การภาวนานี้เริ่มต้นจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนกับลัทธิต่างๆ มันยังไม่มีใครเป็น พื่อไม่มีใครเป็นนี่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ตรัสรู้เองโดยชอบ

การว่าตรัสรู้เองนี่คือบรรลุมรรค ตรัสรู้ธรรม ! เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วนี่รู้จริง ถ้าคนรู้จริงสอนมันไปอีกอย่างหนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอำนาจวาสนาบารมีมากนะ แต่ไปเรียนกับคนที่ไม่รู้ ไปเรียนกับพวกที่ไม่รู้ พวกลัทธิต่างๆ ศาสดาต่างๆ ที่ว่าเป็นศาสดา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษา ๖ ปี ศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ศึกษากับอาหารดาบส ศึกษากับทุกๆ คนเลย อาหารดาบสบอกสอนได้ถึงสมาบัติ ๘ ฤทธิไซ้ไพร่ก็สอนการทำทุกรกิริยาก็สอนไป

เพราะว่าคนเป็นหรือไม่เป็น ! เพราะคนไม่เป็นสอน มันก็สอนไปพื่อเป็นพิธี เห็นเขาทำก็ทำกันแบบเถรสองบาตร.. เถรสองบาตร เห็นใหม่ พระอาจารย์เขาสองบาตร เขาสองมาเพื่อคิดว่าบาตรนั้นมีรอยรั้วใหม่ ถ้ามีเขาจะแก้ความชำรุด ไ้เถรนี้ก็ยกดูๆ แต่เราไม่รู้ว่ายกดูนี้ยกดูเพื่ออะไร

ฉะนั้นที่ว่าเวลาการปฏิบัติ นี่การปฏิบัติ เห็นใหม่ การปฏิบัติพอเป็นพิธี.. เป็นพิธี เพราะพิธีคือทำให้เหมือน แต่เวลามีปัญหาขึ้นมามันมันไปไม่ได้

ถาม : ตอนนี่คือการเคลื่อนไหวของกาย เวลาผลอกก็รู้ว่าผลอก โดยกลับมาดูการเคลื่อนไหวของกาย

หลวงพ่ : นี่คือการเคลื่อนไหวของกายมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นเรื่องข้อเท็จจริง มันคือการเคลื่อนไหว รถมันมีพลังของมัน มันก็เคลื่อนไหว รถจอดในที่ลาดชัน ปล่อยมัน มันก็ไหลลงไป นี่มันเป็นเรื่องปกติเรื่องธรรมดาของโลก ทีนี้การเคลื่อนไหวของกายนี้ มันก็เรื่องของกาย

คุณเป็นสอนนะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านบอกว่าให้กำหนดจิตอยู่กับกาย.. กำหนดจิตอยู่กับกายเป็นข้อๆ ในกระดุกนี่เป็นข้อๆ ไป ถ้าควบคุมให้จิตมันวนอยู่ในกายนี้ได้ ท่านบอกว่าอันนี้เป็นสมณะ ! อันนี้เป็นสมณะ กำหนดจิตให้อยู่กับกาย เช่นในกระดุกข้อต่อของเรา เห็นใหม่ ให้มันเคลื่อนไปที่ละข้อต่อๆ แต่ละข้อๆ ให้มันเคลื่อนไป

คำว่าเคลื่อนไปคือว่า เรามีสติบังคับให้จิตเรามันอยู่ในข้อ อยู่ในโครงสร้างของกาย ถ้ามันหลุดออกไป เวลามันหลุดออกไป เห็นใหม่ นี่มันเคลื่อนออกไป มันเคลื่อนออกไปมันก็เหมือนกับเรากำหนดพุทโธนี่แหละ

ฉะนั้นถ้าการเคลื่อนไหวของกาย ท่านบอกคำว่าสมณะ.. สมณะคือโลกใจ ผลของมันคือความสงบ ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเคลื่อนไหวของกาย นี่ถ้าคนรู้นะ คนรู้สอน เห็นใหม่ คนรู้สอน หลวงปู่เจี๊ยะท่านบอกว่าให้กำหนดจิตอยู่ในกาย ให้มันไปตามข้อกระดุกต่างๆ ท่านบอกว่าเป็นสมณะ ! สมณะว่าให้อยู่เป็นชั่วโมงๆ ให้อยู่เป็นชั่วโมงนี่จิตมันเริ่มสงบใช่ไหม เพราะอยู่เป็นชั่วโมงๆ นี่ผลของสมณะคือจิตสงบได้ ถ้าจิตสงบได้มันก็จะให้เคลื่อนอยู่ในกายอย่างเดิมมันจะเห็นภาพ อันนั้นจะเป็นวิปัสสนา

วิปัสสนาคือว่ามันเห็นของมัน มันถอดถอนของมันเพราะมันลงสู่มิติของจิต ถ้าจิตมันสงบนะ แต่ถ้าจิตไม่สงบนะเราเคลื่อนไหวขนาดไหนมันก็เคลื่อนไหวแบบโลกๆ เพราะเคลื่อนไหวนี่ผลของมัน.. คำถามนี้ผู้ถามบอกว่า พอเคลื่อนไหวอยู่อย่างนี้มันไม่ไปไหนไปไหน มันก็อยู่อย่างนี้ละสบายใจใหม่.. สบาย ถ้าเราพิจารณาของเราะ เราอยู่ของเรา

เราพิจารณาของเรา มันก็อยู่ในกายนี้แหละ มันไม่คิดนอกกลุ่มนอกทาง มันไม่คิดออกไปที่อื่น เห็นไหม มันก็อยู่ของมัน

ถ้ามันอยู่ของมันนี่มันสบายใจไหม มันดีขึ้นมา ดีขึ้นมา.. ดีขึ้นมาเมื่อมันยังใหม่ๆ มันยังสดๆ ร้อนๆ ใจ แต่มันคุ้นชินไปแล้วนี่มันมีอะไรต่อไป ก็มีเท่านี้แหละ ! มีเท่านี้ คือมีความภูมิใจให้เป็นปกติใจ เหมือนเราเห็นไหม ถ้าเรามีแบบที่เราทำอะไรโดยที่เสียมารยาท มันก็คือการเสียมารยาท พอเราควบคุมมาให้เรานั่งเป็นปกติใจใหม่ เรามีมารยาทใหม่.. มี แล้วอย่างไรต่อไปละ แล้วทำอะไรต่อไป

นี่คำถามอยู่ตรงนี้ คำถามเขาบอกว่า “เขาปฏิบัติมานานปี แล้วแค่นี้ ! แค่นี้ !”

คำถามถามถึงว่า “แล้วให้แก้ไขอย่างไร”

ปฏิบัติมานี่ปฏิบัติมานานแล้ว แล้วก็ติดอยู่แค่นี้แหละ ก็มารยาทใจ นี่เราเป็นคนที่ไม่มารยาทไม่ปกติ แล้วเรามาฝึกฝนให้เป็นมารยาทดีก็เท่านั้นเอง เราจะบอกว่ามันเป็นโลกีย์ ปัญญา มันเป็นสามัญสำนึก มันเป็นการที่เราศึกษาธรรมะ มันก็เท่านั้นแหละ เท่านั้นจริงๆ นี่ปฏิบัติพอเป็นพิธี แล้วบอกว่าเป็นการปฏิบัติธรรม.. บอกว่าเป็นการปฏิบัติธรรม ใจใหม่ พอปฏิบัติธรรมแล้วก็บอกว่าสิ่งนี้มันเป็นวิปัสสนา มันเป็นปัญญา มันเป็นปัญญาแล้ว

ฉะนั้นนี่เพราะคนที่ครูบาอาจารย์ไม่เป็น ถ้าครูบาอาจารย์เป็นนะ สิ่งที่ว่าศีล สมาธิ ปัญญา จะต้องทำความสงบของใจ ครูบาอาจารย์ของเราบอกว่าต้องทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบแล้วมันจะไม่อยู่แค่นี้ไง มันจะไม่อยู่ว่าพอมารยาทสังคมเป็นคนดีหมดแล้ว พวกเราเป็นคนดีหมดแล้ว เหมือนเราไม่มีการศึกษาแล้วเขาให้ศึกษา ศึกษาจบแล้วทำอย่างไรต่อละ จะหาอะไรกิน จะมีอาชีพอะไร

ถ้าจิตนะเราเคลื่อนไหว นี่เราถึงบอกว่าถ้าคนเป็นสอน.. คนเป็นสอน หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านก็สอนให้จิตนี้เคลื่อนอยู่ในกาย ! ให้จิตเคลื่อนอยู่ในกาย แล้วท่านพูดเอง ท่านพูดเลย “จิตที่เคลื่อนอยู่ในกายอย่างนี้ ถ้ามันอยู่ได้เป็นชั่วโมงๆ” คำว่าอยู่ได้เป็นชั่วโมงๆ นี่มันจะไปพิสูจน์กันว่าจิตนี้เป็นสมาธิหรือไม่เป็นสมาธิ

ถ้าเราคิดได้ เราคิดให้จิตอยู่ในกาย คิดเว็บหนึ่งแล้วก็ไปคิดเรื่องอื่น แล้วก็มาคิดว่าให้จิตอยู่ในกาย มันก็คิดได้ ๕ ปีก็อยู่แค่นี้แหละ แต่ถ้าอยู่ได้เป็นชั่วโมงๆ เห็นไหม อยู่ได้เป็นชั่วโมงๆ คือว่าเราควบคุมจิตเราได้ จิตเรานี้ตั้งมั่น จิตนี้มันมีฐานของมัน มันถึงไม่หิวกระหาย มันถึงไม่คิดนอกเรื่อง มันจะอยู่ในโครงสร้างของมัน

พุทโธ พุทโธนี่.. ปัญญาอบรมสมาธิก็เหมือนกัน จิตต้องเป็นสมาธิก่อน พอจิตเป็นสมาธิมันก็เหมือนถึงฐาน ถ้าถึงฐานมัน คุณิเรานี้เป็นชวานา เราทำนาเราจะได้ข้าวกิน เราทำนาระ แต่คนอื่นไม่ใช่ชวานานี้เขาทำของเขา เขาซื้อข้าวมากิน เขาได้ข้าวมากิน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราปฏิบัติของเราเป็นปัจจัยตั้ง.. เราเป็นชวานา เราเป็นชวานาเรา หว่านข้าว ดำข้าว เราเกี่ยวข้าว เราสีข้าว เรามีข้าวสาร เราหุงข้าว เรารู้ต้นกระบวนการของการปลูกข้าว การผลิตข้าวทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราไปซื้อข้าวถุงมา เห็นไหม เราไปซื้อข้าวถุงมา กระบวนการผลิตนั้นเราไม่ต้องไปรู้ของมัน เราได้ข้าวมา

การปฏิบัติ.. การปฏิบัติโดยที่ที่เราศึกษาธรรมพระพุทธเจ้ามานี้เราได้ข้าวมา แต่กระบวนการผลิตนั้นเราไม่ได้ทำของเราเอง เราไม่รู้ของเราไม่ได้ เราจะไม่เข้าใจของเรา แต่ถ้ากระบวนการการผลิต เราผลิตของเราเอง ทุกอย่างเราทำของเราเอง นี่ความจริงมันเป็นอย่างนั้น ถ้าความจริงเป็นอย่างนั้นมันถึงจะเป็นความจริง

ฉะนั้นสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างใดตรงไหน.. ถ้าการปรับปรุงแก้ไข เราจะต้องเข้าสู่ความสงบ เริ่มต้นจากที่ต้องให้ใจนี้มันไม่คัดค้านก่อน ใจมันคัดค้านว่าสมณะไม่มีความหมาย กำหนดพุทโธหรือปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิไม่มีความจำเป็น สมาธิจะเกิดต่อเมื่อใช้ปัญญา สมาธิจะเกิดต่อเมื่อมีปัญญา สมาธิเกิดเมื่อปัญญามันรวมตัว สมาธิเกิดขึ้นมาเขาพูดอย่างนั้นตลอด แต่เพราะอะไรรู้ไหม เพราะเป็นมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิตรงที่ว่ามันจะเกิดขึ้นเอง มันจะเป็นของมันเอง มันอยู่ในมิตติของโลก

ถ้ามันเป็นมิตติของโลก.. คำว่ามิจฉาทิฏฐินะเพราะความเห็นผิด ความเห็นผิดมันจะปิดกั้น มันปิดกั้นว่า อย่างนี้ก็เป็นปัญญาแล้ว ทุกอย่างที่ว่ามันปล่อยวางแล้วนี่คือปัญญา นี่คือสติปัญฐาน ๔ การใช้ปัญญาอย่างนี้ถึงเป็นสติปัญฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม.. พิจารณาภายานุปีสสนาสติปัญฐาน นี่สติปัญฐาน ๔

แต่เขาบอกว่าพุทโธ พุทโธนี่มันไม่ใช่สติปัญญา ๔ มันไม่มีปัญญา มันเป็นสมถะ แล้วสมถะมันจะมากเกิดนิमित สมถะมันจะมีความผิดพลาด สมถะมันจะมีความเสียหายไปหมดเลย ฉะนั้นพิจารณาไปนี่ สิ่งที่ว่ารู้การเคลื่อนไหวของมันไป เคลื่อนไหวของกายไปตลอดเวลา เสร็จแล้วมันก็มีวังวนอยู่อย่างนั้นแหละ นี่แม้แต่สมถะมันก็ลงไม่ได้ ถ้ามันลงสมถะได้นะ จิตมันลงนะมันจะมีความสงบของมัน ถ้ามีความสงบของมันนะ พอจิตมันสงบแล้วถ้ามันออกรู้นี้ ถ้าออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ด้วยจิตที่เป็นสมาธินะ มันจะเป็นอีกกรณีหนึ่ง

อีกกรณีหนึ่ง เห็นไหม เหมือนกับผู้ที่ เป็นชวานา ชวานานี้เขาหว่านเขาไถของเขา เขาปลูกข้าวของเขา เขาตักน้ำของเขา เขารักษาข้าวของเขา จนกว่าข้าวเขาสุกเขาเกี่ยวข้าวของเขาจนเป็นประโยชน์กับเขา ใช้อย่างนั้นมันเป็นประโยชน์.. พิจารณากายเหมือนกัน แต่พิจารณากายเหมือนกัน คำว่ามีจกาทิภูฏิกิหมายความว่า ถ้ามีมุมมอง มีทิวทัศน์

ทิวทัศน์นี้เหมือนกับเราภาวนานี้เราทำความสงบของใจ ถ้าจิตมันติดนะ เวลาเราคิดเห็นไหม เวลาสมาธิเราเข้าไม่เป็น หรือเราไม่รู้จักสมาธินี้ มันหายไป มันตกหวังค์ไป เราเข้าใจคิดว่าเป็นสมาธินะ บางคนนี่มันวูบหายไปเลย หายไปเป็นชั่วโมงๆ นะ แล้วสะดุ้งตื่นขึ้นมาอะ อู้อู.. วันนี้นั่งสมาธิดีมากเลย.. นี่ไงคำว่ามีจกาทิภูฏิกิคือความเห็นผิด ถ้าสมาธิมันยังไม่เข้าใจว่าสมาธิ แล้วมันตกหวังค์ไปมันเข้าใจว่าเป็นสมาธิ

นี่ก็เหมือนกันความเห็นผิด เห็นผิดว่าถ้าใช้ปัญญาไปเลย ถ้าใช้ปัญญาไปเลยแล้วไม่จำเป็นต้องทำ แล้วจิตใจมันไม่ยอมรับรู้ เหมือนเราทำงานที่ไม่หวังผล เราทำงานแล้วเราปฏิเสธผลเราจะไม่ได้ผลนั้น แต่ถ้าเราทำงานนะ ผล เรายังไม่เข้าใจว่าผลจะเกิดอย่างไร ถ้าได้ผลตามนั้น มันจะเห็นผลตามนั้น

นี่ทิวทัศน์ความเห็นผิดมันจะทำให้จิตนี้ไม่ลงสู่สมาธิ พอไม่ลงสู่สมาธินี้

๑.เห็นว่าสมาธิเป็นโทษ เห็นว่าสมาธิไม่เป็นประโยชน์

๒.เห็นว่าสมาธิไม่มีความจำเป็น

๓.แล้วถ้าเป็นสมาธิแล้วมันจะติด มันจะเนิ่นช้า

นี่ความเห็นลึกๆ อันนี้เป็นมิจฉาทิฐิ ! ที่นี้พอเป็นมิจฉาทิฐิ มิจฉาทิฐิดำมั่นทำตามความจริงของมัน ถ้าจิตมันลงมันก็ลงสมาธินั่นละ แต่ตัวเองไม่เข้าใจว่าเป็นสมาธิ ถ้าไม่เข้าใจว่าเป็นสมาธินี้มันจะออกไปวิปัสสนาได้อย่างไร ถ้ามันออกวิปัสสนาไม่ได้ เห็นไหม ก็เลยบอกว่าการทำอย่างนี้คือการทำพอเป็นพิธี

หลวงตาท่านบอกประจำว่า “ทำพอเป็นพิธี” การปฏิบัติที่ทำพอเป็นพิธีก็คือพวกนี้แหละ ในเทศน์หลวงตาก็มีบ่อย ท่านบอกว่าพวกที่ทำพอเป็นพิธี ทำพอเป็นพิธีนี้เพียงแต่ว่าท่านไม่ลงรายละเอียด ฉะนั้นเพียงแต่คำถามว่าจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เราถึงต้องลงรายละเอียดไง ถ้าไม่ลงรายละเอียด เราจะรู้ว่าจะอะไรผิดอะไรถูกละ เราจะไม่รู้ว่าจะสิ่งนั้นถูกหรือสิ่งนั้นผิด ถ้าลงรายละเอียดแล้วเพราะรายละเอียดนั้นแหละ เพราะความเห็นเริ่มต้นจากทิฐิ คือปัญญา คือความมุ่งมั่นอันนั้นมันจะไปสู่ที่ถูกต้อง หรือไปสู่ที่ผิด

ฉะนั้นในเมื่อมุ่มมอมองกันอย่างนั้น มองว่าถ้าทำสมาธิแล้วเสียประโยชน์ ทำสมาธิเสียเวลา แล้วเกิดนิมิต เกิดปีติ เกิดต่างๆ นี่เป็นของไร้ค่า ไม่ใช่สติปัญญา ๔ ไม่ใช่ปัญญา ไม่มีในพุทธศาสนา นี่ไงเพราะเขามีมุ่มมอมองมีความรู้สึกกันอย่างนี้ พออย่างนี้ปั๊บมันก็ถึงว่ามันอยู่ในอีกมิติหนึ่ง มิติของโลก มิติของวิทยาศาสตร์ มิติของสามัญสำนึก มันไม่ลงสู่บัญญัติ นี่สมมุติบัญญัติ

ถ้าลงสู่บัญญัติ เห็นไหม นี่ไงสมมุติบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติ สมาธิ ปัญญา.. ถ้าลงสู่สมาธิลงสู่ปัญญา มันก็เหมือนเราจะทำการค้า เราจะต้องจดทะเบียนบริษัท บริษัทนั้นถึงมีการทำธุรกิจการค้าขึ้นมา บริษัทนั้นถึงจะมีผลประโยชน์ แต่ถ้าบอกว่าเราทำลอยๆ โดยที่ไม่มีบริษัทมันก็เลื่อยลอย มันก็ไม่มีผู้ใดเป็นผู้ควบคุม

นี่ก็เหมือนกัน จิตดำมั่นไม่ลงสู่สมาธิ มันทำอย่างไรมันก็เป็นสามัญสำนึกเหมือนพวกเรานี้ อย่างเรานี้เราทำดีทำชั่วมันก็เป็นความดีความชั่ว.. เป็นความดีความชั่วในวิภวภูติ แต่เวลาดำมั่นลงไปโนริยสัจนี้มันทำลายวิภวภูติเป็นวิวิภวภูติ ถ้าเป็นวิวิภวภูติมันจะลงไปถึงขนาดไหน

ฉะนั้นการแก้ไขปรับปรุงก็ต้องทำความสงบของใจให้ได้ แล้วมันเปรียบเทียบได้ อย่างเช่นถ้าวันไหนเราความคิดดี เราสมาธิดี จะไม่มีสิ่งใดเข้ามารบกวนใจเราได้เลย แต่ถ้าวันไหนเราฟุ้งซ่าน สมาธิเราไม่ดีนี้มันจะทุกข์ยากมาก ฉะนั้นการ

ปรับปรุงมันอยู่ตรงนี้ไง ตรงที่กลับมากำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบเราต้องยอมรับว่า การทำธุรกิจต้องมีทุน เราทำสิ่งใดเราต้องมีทุนก่อน แล้วทุนนั้นมันถึงเป็นต้นทุน แล้วเราจะไปทำสิ่งใดให้มันงอกเงยขึ้นมา

จิตถ้ามันสงบขึ้นมา มันจะงอกเงยขึ้นมาด้วยโลกุตตรธรรม ถ้าจิตมันไม่สงบ ต้นทุนเดิมของเราคือต้นทุนของความเป็นมนุษย์.. สามัญสำนึก ความคิดของมนุษย์มันมีอยู่แล้ว ทุกอย่างมีอยู่แล้วใช่ไหม สิ่งนี้ที่มันเกิดขึ้นมา มันก็เป็นสามัญสำนึก เวลาศึกษาธรรมะนี้ อู้ฮู.. มันเศร้าใจ มันแบบว่าน้ำตาร่วงน้ำตาไหล มันก็เป็นเรื่องธรรมดาเนี่ยละ อันนี้คือต้นทุนของความเป็นมนุษย์! แต่เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ แล้วเรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราทำกำความสงบของใจเข้ามา เห็นใหม่ นี่กำความสงบของใจนี้เป็นทุน สัมมาสมาธินี้เป็นทุน ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้วนี่ พอเรามีทุน

ดูสิพวกเรามีทุนมีเงินเนี่ยะ เราจะเดินทางหรือเราจะทำสิ่งใดเราจะวิตกกังวลไหม แต่คนที่เดินทางถ้าไม่มีทุนเลย ไม่มีเสบียงเลย ไม่มีสิ่งใดเลย เขาจะเดินทางไปด้วกำความทุกข์ยากตลอด จิตถ้ามีกำความสงบของใจ นี่มันมีต้นทุนของมัน มันจะทำสิ่งใดมันจะมีโอกาสทั้งนั้นแหละ แต่คนเราถ้าไม่มีทุนเลย ทำไปก็ทำโดยสามัญสำนึก

จะนั่นเพราะคำว่าสามัญสำนึกอันนี้เป็นโลก พอเป็นโลกเขาถึงบอกว่าการปฏิบัติเนี่ยากนะ เพราะครูบาอาจารย์.. นี่การที่มาสัมผัสรู้เขาจะบอกว่าการปฏิบัติเนี่ยมันยาก การบรรลุมรรคผลยิ่งยากใหญ่ จะนั่นปฏิบัติเนี่ยปฏิบัติเพื่อเป็นบารมี ไปชาติต่อๆ ไป เขามีความเห็นกันว่าในปัจจุบันนี้ไม่มีพระอรหันต์ ในปัจจุบันนี้ผู้ที่ปฏิบัติธรรมที่ถึงธรรมไม่มี..

นี่โดยอุคคมคติอุคคมการณ์ของเขาเลยนะ แต่เขาไม่พูดออกมา ไม่พูดออกมาเป็นสาธารณะ แต่เขาจะพูดกันของเขาภายในว่ามรรคผลไม่มี ! มรรคผลไม่มี ! เพราะมันถึงพุทธกาลแล้ว มันหมดยุคหมดโอกาสแล้ว ความรู้สึกเขาเป็นอย่างนั้น เห็นใหม่ ถึงบอกว่า เพราะเขามีความเห็นอย่างนั้น เขามีทิวทัศน์อย่างนั้น มันเลยปฏิบัติพอเป็นพิธี

พอเป็นพิธีนี้ ที่นี้ผู้ที่ปฏิบัติที่ต้องการมรรคผล ต้องการความหลุดพ้น.. นี่เพราะคำถามเขาถามว่า “เขาทำมาหลายปีแล้วมันก็จะวนเวียนอยู่อย่างนี้ ไม่พ้นจากความรู้สึก

ว่างๆ อย่างนี้ พ้นออกไปไม่ได้เลย ทำมาแล้วมันก็ไม่ได้ประโยชน์เลย ควรปรับปรุงแก้ไข ตรงไหน”

ควรปรับปรุงแก้ไขคือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ สิ่งที่เขาทำอยู่นี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิแต่ ! แต่มันเป็นการส่งออกนะ เพราะส่งออกไปสัมผัสที่ปลายเท้า ส่งออกไปสัมผัสจากข้างนอก จิตมันส่งออก แต่ถ้าเราใช้ปัญญาแล้วไล่เข้ามาเนี่ย มันจะย้อนกลับมาสู่ใจ ถ้าใจมันสงบ มันสงบที่ใจ มันไม่สงบอยู่ที่สัมผัสภายนอก

ความสัมผัสภายนอกนี้มันสร้างภาพ ถ้าเป็นความว่างก็ความว่างแบบแพะ ! สร้างภาพไป เพราะถ้าเราจะจับผู้ที่ทำให้ความผิมนั้นต้องลงทุนใช้ใหม่ แต่จะจับแพะ เห็นไหม ถ้าสมาธิที่เกิดขึ้นจากใจนี่คือเราทำความว่างของเราขึ้นมาเอง มันก็ไปเอาความว่างที่เอาความรู้สึกนี้มาไว้ที่สัมผัส พอไว้ที่สัมผัส พอตัวที่สัมผัสมันหายไปมันก็จับใจ

นี่สมาธิแพะ ! ความเห็นจากภายนอก มันเลยไม่เป็นความจริงขึ้นมา แต่ถ้าเรามีความสัมผัสใช้ใหม่ อะไรสัมผัส.. ความสัมผัสเกิดจากอะไร.. ถ้าความสัมผัสเกิดจากอะไร ถ้าไม่มีจิต ไม่มีความรู้สึก ถามว่าสัมผัสเกิดขึ้นได้ไหม เวลาเราเดินเราสัมผัสอยู่แต่เราคิดเรื่องอื่นนี่มันจะมาจากไหน.. นี่สมาธิมันจะเป็นสัมมาสมาธิ คือสมาธิมันเกิดที่จิต ไม่ได้เกิดจากสัมผัสภายนอก ความสัมผัสภายนอก

“รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร”

รูป รส กลิ่น เสียง ความสัมผัสภายนอกนี้มันเป็นบ่วงของมาร มันให้เราออกมารับรู้ เห็นไหม เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันล่อ.. แต่ถ้าเรากลับมาที่ใจ อันนี้มันจะรู้ได้ มันเป็นปัจเจกตั้งหมด !

มันเป็นปัจเจกตั้ง.. นี้ว่าการปรับปรุงแก้ไขมันจะแก้ไขอย่างไร ถ้าแก้ไขอย่างนี้มันแก้ไขได้ คือว่างๆ นะกลับมาพุทโธ แต่ถ้ามันกลับมาไม่ได้ กลับมาพุทโธไม่ได้ เพราะว่ามันต้องใช้ปัญญา ใช้ความสัมผัสของเขา เพราะเขาทำมานานนะ.. ถ้าสัมผัสทำมานาน สัมผัสก็รู้ว่าสัมผัส แล้วพอมันว่างขึ้นมา สติมันมีให้พร้อม มีสติอย่างเดียวเนี่ยมันจะไล่เข้ามา ตัวสตินี้จะทำให้จิตเข้ามาสงบที่ใจ ใจมันจะหดเข้ามา เพราะว่าสรรพสิ่งที่รู้รู้

เพราะความรู้สึก ! ความรู้สึกนี้ออกไปรู้หมดเลย พอความรู้สึกออกไปรู้มันก็ตื่นออกไป
ส่งออกหมดเลย ถ้าสติมันตามเข้ามามันจะย้อนกลับมาที่มัน ย้อนกลับมาที่มัน

ถ้ามีสติปัญญาเนะ นี่เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ จะทำวิธีการอย่างใดก็ได้แล้วแต่
ผลของมันคือสมาธิทั้งหมด ผลของมันคือการปล่อยวาง แต่ปล่อยวางแบบมิจฉาหรือ
ปล่อยวางแบบสัมมา ถ้าปล่อยวางแบบมิจฉา ว่างๆ ว่างๆ แต่ไม่รู้ว่าใครเป็นเจ้าของความ
ว่าง แต่ถ้าเป็นสัมมานะ อิม ! อิม ! ว่างกับใจนี้ ! ว่างกับกฐนี้ ! กฐนี้ละว่าง ! แล้วมันรู้หมด..
นี่คือสัมมาสมาธิ มันถึงมีกำลังขึ้นมา

แต่ถ้าเป็นสมาธิแพะ.. ว่างๆ อยู่ไกลๆ ใจ แต่เจ้าของไม่มี ว่างๆ ว่างๆ เขาพูดกัน
อย่างนั้นตลอด เพราะอะไร เพราะเป็นมิจฉาทิฎฐิ ปฏิบัติพอเป็นพิธี เพราะพุทธศาสนา
สอนเรื่องการปฏิบัติที่ปฏิบัติกันพอเป็นพิธี เพราะหัวหน้า เพราะผู้นำ เพราะผู้นำไม่เป็น

แต่ถ้าผู้นำเป็นนะ ถ้าบอกว่าทำความสงบมันเสียเวลา มันไม่ได้ประโยชน์.. จะ
เสียเวลานี้เด็กของเราเห็นไหม ยิ่งใครเป็นพ่อแม่เนะ ถ้าลูกของเรามันกินแล้วนอนนะ
เลี้ยงง่ายนะ กินนอนนี่มันเลี้ยงง่ายนะ ถ้าลูกเรากินแล้วมันไม่ยอมนอน มันคือใจมันไม่ได้
นะ อย่างนั้นเสียเวลาไหม แต่เวลาโตขึ้นมาเด็กจะสุขภาพดี อนามัยดี เพราะว่าเราเลี้ยง
มาดี มันอาหารครบหมู่ทุกอย่างมันจะเจริญเติบโตมาดี

จิต ! ถ้าเรากำหนดพุทโธให้มันได้พักได้ผ่อน ได้ทำของมันมานี้ มันจะเติบโต
ขึ้นมาด้วยความสมบูรณ์แข็งแรง ด้วยความถูกต้องดังงามในมรรค แต่ถ้ามันโตขึ้นมาโดย
ที่ว่าปล่อยมันหรือว่าไม่ได้ดูแลมันนะ ถ้ามันโตขึ้นมาโดยอำนาจวาสนาของมันก็อีกเรื่อง
หนึ่ง ถ้ามันไม่โตขึ้นมามันก็แคะแกระรี่อยู่อย่างนั้นละ แคะแกระรี่คือว่ามันไม่ไปไหน
ไง

ฉะนั้นมันถึงจะต้องตั้งใจ แล้วมันใจของเรา แล้วทำของเราขึ้นมา มันถึงว่าไม่เป็น
มิจฉาทิฎฐิ เพราะมันเป็นความมิจฉาทิฎฐิ ทั้งๆ ที่เราตริกันในธรรมนี้แหละ ศึกษาธรรม
พระพุทธเจ้านี้แหละแต่มีมิจฉาทิฎฐิ ความเห็นผิด เพราะความเห็นผิดนี้เป้าหมายผิด
เริ่มต้นนี้ผิด แต่ถ้าเริ่มต้นถูก เห็นไหม เด็กนี้โตมาด้วยการที่เราเลี้ยงดู เขากินเขานอนโดย
เวลาของเขาเขาสมบูรณ์ขึ้นมา

จิตเวลาพุทโธ พุทโธ ถ้ามันจะพักนี่ต้องเข้าพัก เพราะมันจะโตขึ้นมา ถ้ามันโตขึ้นมา นะ เด็กมันโตขึ้นมา เห็นใหม่ จิตมันพัฒนาขึ้นมาจากสมาธิใช้ใหม่ พอจิตสงบแล้วมันออกพิจารณานี้เห็นกายคนละมิติกัน เห็นกายอันหนึ่ง พิจารณากายอันหนึ่งเป็นพระโสคาบันนะ

สักกายทิฎฐินี้ พอพิจารณากายเข้าสู่สถานะเดิมของเขา ดินเป็นดิน ลมเป็นลม น้ำเป็นน้ำ ไฟเป็นไฟ นี่เป็นโสคาบันนะ พิจารณากายอีกชั้นหนึ่งนะมันจะเป็นอสุกะ อสุกะจะไปแก้กามราคะ การแก้กามราคะนั้นเป็นพระอนาคา

การพิจารณากายแต่ละชั้นๆ พิจารณาเหมือนกันนี่แหละแต่ผลให้ตอบสนองผลให้ค่าแตกต่างกัน นี่ไงมันยังมีของมัน แล้วใจของเรานี้ ในเมื่อจิตใจของเรายังหยาบอยู่ มันเป็นเรื่องของสามัญสำนึกของโลก มันจะไปพิจารณาอะไร มันก็หมุ่นอยู่อย่างนี้ แล้วคนถามก็บอกว่ามันไม่ไปไหนสักที คิดอยู่อย่างนี้นานแล้ว ว่างๆ ว่างๆ อยู่อย่างนี้ ไปไหนไม่รอด แล้วก็พูดกันอยู่อย่างนี้

แต่ถ้าเป็นกรรมฐานเรานะลงสู่ความสงบ ถ้ามันสงบได้ออกพิจารณาไปได้มันจะรู้ผลของมัน แล้วมันมีผลของมัน.. ผลยังมี ปฏิบัติได้จริงผลมี ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วไม่มีผล

นี่พูดถึงการปฏิบัติความสัมผัส แล้วจะแก้ไขอย่างไร..

อันนี้อันหนึ่งนะ นี่คือคำถามข้อต่อไป

ถาม : สมมุติว่า นาย ก. ตายลง ดวงวิญญาณออกจากร่างแล้ว ดวงวิญญาณจะรู้ว่าเคยเกิดเป็น นาย ก. และชาติอื่นๆ ก่อนหน้านี้ของ นาย ก. ด้วย หรือรู้เพียงว่าเคยเกิดเป็น นาย ก. เท่านั้น หรือไม่รู้เลยว่าเคยเกิดเป็นอะไรบ้างอย่างที่มนุษย์ทั่วไปเป็นอยู่

หลวงพ่ : ก็ใช่ะสิ ! ก็จบ จบอยู่แล้ว มันก็เป็นอย่างที่มนุษย์เป็นอยู่ทั่วไปนี้แหละ มันจะเป็นอย่างอื่นไปได้อย่างไรละ ก็มนุษย์ก็คือมนุษย์นี่แหละ มนุษย์ก็เกิดเป็นเราก็คือเป็นเรานี้แหละ เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้ที่เรามาจากไหน แต่ที่เรารู้ว่าเราเคยเกิดเป็นอย่างนั้นเคยเกิดเป็นอย่างนี้เพราะเราเชื่อในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จิตหนึ่ง เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมาในวิชา ๓ !

บุพเพนิวาสานุสติญาณคือย้อนอดีตชาติได้ยาวไกล แล้วถ้าจุตูปปาตญาณ ถ้าไม่สิ้นกิเลสมันจะไปเกิดข้างหน้าเป็นอย่างไร นี่คือหลักการวิชา ๓ ในพุทธศาสนา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับมาชำระกิเลสในวิชา ๓

บุพเพนิวาสานุสติญาณนี้ย้อนอดีตชาติ ! จิตนี้มันมีที่ไปที่ไป ย้อนอดีตชาติได้ยาวไปไกล ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าจิตนี้ไม่จบกระบวนการ เห็นใหม่ อย่างพวกเราปุณฺณนี้เรามีอดีตชาติแต่เราไม่รู้ เราเกิดเป็นอะไร นี่เป็นพระอะไร เป็นนายอะไรก็เป็นอย่างนั้นแหละ

ถ้าชาตินี้ถ้าเชื่อ เราก็ทำคุณงามความดีเพื่อประโยชน์กับเรา นี่ไงที่บอกว่าภพชาติมี เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์บอกว่าถ้าคนเชื่อมั่นก็สร้างคุณงามความดีของมัน ถ้าคนไม่เชื่อเห็นใหม่ มันก็ต้องทำตามแต่กิเลสของมัน เวลาตายไปแล้วมีหรือไม่มีนี่รู้ตอนนั้นแหละ ฉะนั้นถ้ามันยังไม่ตายมันก็ไปจุตูปปาตญาณ ก็ไปเกิดของมันอีก

นี่หลักการในพุทธศาสนา หลักการในวิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมด้วยวิชา ๓ แล้วพระพุทธเจ้าก็สอนมาพยายามสั่งสอนให้พวกเราเชื่อ ให้พวกเราเชื่อในศาสนา ถ้าเชื่อในศาสนาเราก็พยายามบังคับ พยายามรักษากิเลส รักษาใจเราไม่ให้มันทำสิ่งที่มันอยากทำ เราจะทำคุณงามความดี พยายามฝืนมัน

ฉะนั้นในความเชื่อ นี้อย่างที่มนุษย์ทุกๆ ไปรู้ อย่างที่มนุษย์ทั่วไปที่เป็นอยู่.. ก็เป็นอย่างนี้แหละ ! เป็นอย่างนี้ ทีนี้คำถามว่า “สมมุติว่า !” สมมุตินี้มันสมมุติเรื่องอะไรล่ะ..

“สมมุติว่านาย ก. ตายลง ดวงวิญญาณของ นาย ก. ออกจากร่างแล้ว ดวงวิญญาณจะรู้ว่าเคยเกิดเป็น นาย ก. และชาติอื่นๆ ก่อนหน้านี้ของ นาย ก. ด้วย”

อันนี้มันก็เป็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ นี่ระลึกอดีตชาติ ระลึกของมันได้ แล้วระลึกนี้มันไม่เป็นเรื่องมหัศจรรย์ ไม่เป็นเรื่องมหัศจรรย์ในศาสนา แต่มันเป็นเรื่องที่เอาเป็นข้อมูล ข้อมูลที่ว่าดู เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้สัตว์ขันธ์ตัว

เข้าขึ้นมาถึงญาณเลย เล็งญาณว่าสัตว์ดวงไหนมีวาสนาแล้วอายุเขาสั้น นี่ท่านก็จะไปเอาคนนั้นก่อน.. ท่านเล็งญาณ เล็งญาณไปที่ไหน เล็งญาณไปที่จิตดวงนั้น

อย่างเช่นเราเป็นมนุษย์ ท่านจะมาดูเราหรือ ไม่ใช่ ! ท่านดูหัวใจของเรา เล็งญาณคือดูในหัวใจว่าในหัวใจเขามีอำนาจวาสนาไหม ถ้ามีอำนาจวาสนาเขาจะมีความคิดความใฝ่ฝันที่เขาจะพ้นจากทุกข์ แต่เขาไม่มีทางออก แล้วถ้าเขามีความใฝ่ฝันที่จะพ้นจากทุกข์ อย่างเช่น

พระองค์อุทิมมา นี้มีความใฝ่ฝันอยากศึกษาอยากมีวิชาการ แต่เขาบอกต้องเอาวัวศพมาแลก เขาก็ไปทำของเขาด้วยความหลงผิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปแก้ไขใจ ไปแก้ไขของอุทิมมาว่าสิ่งนั้นมันเป็นความเห็นผิดมันไม่ถูกต้อง ถ้าถูกต้องนี่ให้ทิ้งหมดเลยแล้วกลับมา กลับมาดูที่ใจ กลับมาที่อริยสัจ พอกลับมาพระองค์อุทิมมาก็เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา

นี่เวลาเล็งญาณไป เวลาเล็งญาณก็ดูว่า คำว่าเคยเกิดเคยตายนี้ เขาบอกว่าวาสนาแข่งกันไม่ได้ วาสนาคือการพัฒนาการมาของจิต จิตมันพัฒนาการมาขนาดไหน มันจะมีวาสนาของมัน ถ้าคนมีวาสนานะ มันมีเขาวัวปัญญาณะ.. อย่างคนไม่มีวาสนา มีวาสนาปานกลางมีวาสนาหยายนั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น ดวงวิญญาณออกจากร่างแล้ว ดวงวิญญาณจะรู้ว่าเคยเกิด ดวงวิญญาณจะรู้นี้ดวงวิญญาณอะไร ! เขามาพูดนี้ความคิดของเราไปเอง ดวงวิญญาณ.. ดวงวิญญาณก็คือในปัจจุบันนี้ ดวงวิญญาณก็ความรู้สึกเรานี้แหละ แต่ความรู้สึกของเรานี้มันอยู่ในภพของมนุษย์ นี่ภพของมนุษย์มันก็เป็นอย่างนี้ใช่ไหม ทีนี้ดวงวิญญาณเวลาออกไปนี้ ดวงวิญญาณก็เป็นดวงวิญญาณ อย่างสัมภเวสี นี่ก็คือดวงวิญญาณ

ถ้าดวงวิญญาณอย่างนั้น เห็นไหม สัมภเวสีนี้มันก็เป็นแบบว่าแสวงหาที่เกิด แสวงหาที่เกิดนี้เพราะว่าดวงวิญญาณไม่มีเวไนวรรค มันต้องเกิดในสถานะใด เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสัมภเวสี เกิดเป็นผี เกิดเป็นเปรต เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม เขามีสถานะนั้นควบคุมอยู่ ฉะนั้นพอสถานะควบคุมอยู่ เขาจะรู้ในสถานะนั้น

เช่นเทวดานี้เขาจะรู้จักในภพของเทวดาไซ่ใหม่ พรหมเขาอยู่ในภพของพรหม เขาจะรู้ในเรื่องของพรหมไซ่ใหม่ เราเป็นมนุษย์เราก็รู้ในเรื่องของมนุษย์นะ แต่มนุษย์นี้เราศึกษาธรรมะปั๊บ มันมีธรรมะเป็นตัวชี้หน้า เราก็จะรู้เรื่องอื่นต่อๆ ไป ฉะนั้นเวลาคนนี้อย่างเช่นภาพเทวิลเขาระลึกอดีตชาติได้ ๔๐ ชาติ อนาคตได้ ๔๐ ชาติ ตอนนั้นพระพุทธรเจ้ายังไม่เกิดเลย

นี่จะบอกว่าเรื่องอย่างนี้ฤทธิไซ่พรทำได้ แต่ทำแล้วนี่มันมีตรงนี้.. ฟังนะ มีตรงที่ว่ามันน่าเชื่อถือได้แค่ไหน แบบว่าเช่นฤทธิตนนี้เขาทำสมาธิเขาดี แสดงว่าข้อมูลจิตเขาดี เขาจะรู้ข้อมูลนี้ได้ชัดเจน คือว่าความถูกต้องเขามากกว่า แต่ฤทธิอีกตนหนึ่งเขามีสมาธิต่ำกว่า เขาก็ว่าเขารู้เหมือนกัน แต่ความรู้ของเขามีคุณภาพไม่ถึง ๕๐ เปอร์เซนต์ไง มีความผิดพลาดได้มากกว่า แล้วถ้าอย่าง ๒๕ เปอร์เซนต์นี่มันแทบไม่ได้เลย อย่างพวกเรานี้ไม่มีอะไรเลย ใช้นึกเอา คาดหมายเอา เออ.. เมื่อชาติที่แล้วเป็นหมา ชาตินี้เรากลับมาเป็นคน โอ๊ย.. ดีขึ้นมาหน่อยหนึ่ง

นี่มันนึกเอาไปเอง โดยความนึกเองนี่เอาอะไรมาคาดหมาย ฉะนั้นพอมันคาดหมายอย่างนี้ปั๊บ.. การระลึกอดีตชาติ เราจะบอกว่าหลวงปู่เจี๊ยะท่านถามหลวงปู่มั่นว่าทำไปทำไม หลวงปู่มั่นท่านสร้างบุญญาธิการมามาก

หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “ทำไว้เพื่อสอนคน ทำไว้เพื่อเป็นเทคนิคเพื่อสอนคน”

เวลาลูกศิษย์ลูกหาคิดนอกกลุ่มนอกทาง เวลาลูกศิษย์ลูกหาทำความผิดต่างๆ ท่านเอาไว้เป็นเครื่องมือกำหลาย.. กำหลายนะ รู้ว่าคิดอย่างไร รู้ว่าทำอย่างไร รู้ว่ามีจริตนิสัยไหม

หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำนะว่าพระองค์ไหนดินนะ พระองค์ไหนภาวนาเป็น หลวงปู่มั่นท่านจะคอยถามเลยว่า “จิตเป็นอย่างไร ! จิตเป็นอย่างไร !” คือจี๋เลย

ถ้าพระองค์ไหนยังไม่ค่อยมีวาสนา คือไม่มีวาสนาเหมือนเด็กนี้เลย เด็กนี้เราให้ไปแบกของหนักมันแบกไม่ไหวนะ แล้วบังคับไปแบก เด็กนี้เสียเลย หลังหักเลย แต่ถ้าจะไปแบกของหนักต้องให้ผู้ใหญ่ ผู้ที่เคยทำงานผู้ที่เคยแบกเคยหาม เพราะเขาเคยแบก

หามได้ นี่ให้แบกไม้ให้ทำอะไรเพื่อให้เป็นประโยชน์ซะใหม่ แต่จะไปใช้เด็กแบกนี้ไม่ได้เลย เด็กเสียไปเลย

การภาวนานะกว่าจิตจะสงบ มันเหมือนผู้ใหญ่ที่ต้องตรากตรำ ต้องทำงานขึ้นมาจนแบกหามเป็น จนรู้จักว่าไม่เข้าอย่างไร ต่อกันอย่างไร ทำอย่างไร ให้ใช้คนอย่างนั้นทำงาน หลวงปู่มั่นท่านบอกว่าถ้าจิตดวงไหนมันภาวนาเป็น มันก็เหมือนกับผู้ใหญ่ที่ทำงานเป็น พอทำงานเป็น ถ้ามันไม่ทำงานมันก็เกียจ เราก็ต้องคอยกระตุ้น

แต่ถ้าเด็กมันยังทำงานไม่เป็นนะ ก็บอกว่าให้เด็กนี้เลี้ยงตัวเองให้ดิ้นะ โตขึ้นมาจะเป็นผู้ใหญ่นะ.. คนภาวนาไม่เป็น จิตมันยังสร้างตัวเองไม่ได้นี่จะไปวิปัสสนาอะไร เราจะไปใช้ให้เด็กไปแบกไม้นะ เด็กเสียเลย

ครูบาอาจารย์ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาท่านจะอย่างนี้แหละ ถ้าคนไหนยังภาวนาไม่เข้าที่เข้าทาง หรือภาวนายังไม่มีพื้นฐาน ท่านก็พยายามจะให้มันพยายามรักษาตัวเองขึ้นมา ให้แข็งแรงขึ้นมา แต่ถ้าแข็งแรงขึ้นมาแล้ว ออกทำงานไปเราค่อยแก้ไขไป ค่อยแก้ไขไป.. ฉะนั้นถ้าพูดถึงพระภาวนาเป็นท่านจะจื้มากเลย จื้มาก แต่ถ้าพระองค์ไหนยังภาวนาไม่ได้ ท่านก็ดูแลของท่าน ดูแลให้มันเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา นี่ครูบาอาจารย์ท่านจะมีของท่านนะ

นี่พูดถึงว่าเวลาจิตมันเกิดใจ จิตที่อำนาจามันเกิดมาเป็นอย่างไรๆ แต่คำถามนี้มันถามว่าจะรู้ได้อย่างไร จะอะไรนี้ แล้วเป็นคำว่าสมมุติชะด้วยนะ.. ว่าสมมุตินี้เพราะเรื่องนี้เรื่องกรรมนี้เป็นเรื่องอินไตย คือว่ามันเกิดมาชาติใด กรรมชาติใดก็กลับจับซ่อนมา แต่มันแสดงเอาชาตินี้

มันมีอยู่ในธรรมบท ที่ว่าแม่ชี.. ภิกษุณีหรือแม่ชี แล้วเวลาพระไปบิณฑบาตที่หมู่บ้านนั้นเขาจะรู้วาระจิต เขาจะเลี้ยงดูดีมากเลย ฉะนั้นเขาก็รำลึกว่ามีพระองค์หนึ่ง.. อยู่ในธรรมบทนะ ธรรมบทนี่คืออธิบายพระไตรปิฎก.. เขาก็อยากไป พอไปแล้วนี่คิดอะไรปั๊บ อยากทำอะไรปั๊บนี้รู้หมดนะ พอใจคิดจะกินอะไรนี้แม่ชีทำให้หมดเลย ก็อาย พออายก็กลับไป พระพุทธเจ้าบังคับให้ไปอีก พอไปอีกทีนี่ก็เริ่มตำรวมระวัง แม่ชีนั้นคิดอย่างไรก็ทำไป พยายามรักษาแบบว่าอุปัฏฐาก อุปัฏฐากดีมาก แล้วมีคำแนะนำด้วย จนสุดท้ายพระองค์นี้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

พอสำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้นก็ระลึกถึงคุณของแม่ชื่อนี้มาก แม่ชื่อนี้เขามีคุณกับเรามาก เห็นไหม อุบัติจากคุณแลรักษา แล้วยังคอยแนะนำจนเป็นพระอรหันต์เลย เขาต้องมีคุณกับเรามาก ก็อยากจะทดแทนคุณนั้นก็กำหนดจิตดู คุณอดีตชาติ.. ชาติที่หนึ่งก็โดนแม่ชีฆ่า ชาติที่สองก็โดนแม่ชีฆ่า ชาติที่สามก็โดนแม่ชีฆ่า จนไปถึงชาติที่ ๕๕ ก็ยังโดนแม่ชีฆ่า เสียใจมาก แม่ชีรู้วาระจิตนะ บอกเลยนะบอกว่าขอให้ท่านย้อนอีกชาติหนึ่ง ไปดูที่ชาติที่ ๑๐๐ นะเป็นคนฆ่าแม่ชี.. เพราะฆ่าแม่ชีมาก่อน พอฆ่าแม่ชีมาก่อน แม่ชีมีอาฆาตกลับมาฆ่า ฆ่ามาอีก ๕๕ ชาติ แล้วพอมานาชาติสุดท้ายแม่ชีสำเร็จไปก่อนนะ แม่ชีสำเร็จไปก่อนแล้ว พระองค์นั้นสำเร็จตาม

นี่พูดถึงเวลาย้อนกลับไป ย้อนกลับไปนี่มันย้อนกลับไปไหน ฉะนั้นสิ่งนี้มันเป็นผลของวิญญู ฉะนั้นเรื่องของกรรมนี้เป็นเรื่องของอิน โดย ที่ว่าสมมุติว่าเราจะรู้ใหม่ จะรู้สิ่งใดใหม่นี้ จะถามว่ารู้แล้วเอ็งได้อะไร รู้ไปทำไม..

แต่ถ้ารู้ปัจจุบันนี้ รู้ว่ากูไม่มีสติ รู้ว่าภาวนายังไม่เป็น เออ.. อย่างนี้ดี ! รู้ปัจจุบันอย่างนี้รู้เป็นประโยชน์เลยเพราะเรายังมีสติอยู่ แล้วรู้ใหม่ว่าตอนนี้เรายังขาดสติ รู้ใหม่ว่าตอนนี้เรื่องตัวเองไม่อยากจะรู้จัก อยากจะไปรู้เรื่องอดีตชาติ อยากจะไปรู้เรื่องคนอื่น นี่มันรู้ไปข้างนอก

ฉะนั้นให้รู้ปัจจุบันนี้ ! เรื่องอย่างนี้นะเอาปัจจุบัน พอปัจจุบันเราเป็นอย่างนี้แล้วนี้ เราเอาตรงนี้ ฉะนั้นสิ่งที่ว่ามันเป็นอย่างไ มันเป็นอย่างไ มันมีที่มาที่ไปของมันทั้งหมด

พระพุทธเจ้าบอกว่าโลกนี้นะมันมีเหตุมีผล.. เพราะมันมีเหตุมีผลของมัน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเป็นหลักความจริง ฉะนั้นสิ่งที่เราเป็นปัจจุบันนี้

๑. เราเป็นมนุษย์

๒. เราเจอพุทธศาสนา

๓. เรามีเซวปฏิบัติอย่างนี้.. อันนี้มีค่าที่สุดแล้ว !

ไอ้เรื่องที่ว่าชาติที่แล้วเป็นอะไร ชาตินี้เป็นอะไรนะ เพราะชาติที่แล้วเป็นอะไร มันถึงส่งมาอยู่นี่ไง ส่งมานั่งอยู่นี่ไง ส่งมาให้เรามีปัญญาอย่างนี้ไง ถ้ามันส่งมาให้มีปัญญาอย่างนี้ มันเหมือนกับเรามีอำนาจวาสนาแล้วละ..

เพราะว่าถ้าพูดถึงนะ เราจะบอกว่าสัตว์บางตัวนี้มีค่ามากนะ เขากินอาหารนะ อยู่ในห้องแอร์ดีกว่าเรานะ เขามีโอกาสปฏิบัติกับเราใหม่ ไปดูสัตว์สิ สัตว์บางตัวราคามันแพงมาก แล้วอาหารมันดีกว่าเราหลายเท่ามาก แล้วต้องอยู่ในห้องแอร์ อยู่ในห้องแอร์ อยู่ความร้อนไม่ได้เลย แล้วมันได้อะไรละ มันก็เป็นแค่สัตว์ที่เขาเอามาเพื่อเป็นประโยชน์กับเขา

ชีวิตของเราเนี่ยถึงเราจะทุกข์จะยากนะเรามีสติปัญญา เรามีโอกาส อันนี้สำคัญกว่าเยอะเลย ฉะนั้นเราไปมองกัน เห็นไหม มองว่าเราเกิดมาต้องสุขสบาย.. สัตว์นะ ! เพราะเราได้อยู่สัตว์บางตัวนี่อู้อู.. อยู่ในห้องแอร์นะ อาหารของเขา อาหารสัตว์นี่ราคาแพงกว่าเรากินอีก แล้วมันก็เป็นแค่สัตว์.. สัตว์ตรวจฉาน ทำดีทำชั่วได้ แต่บรรลุมรรคผลนิพพานไม่ได้ แต่เราเป็นมนุษย์เรามีโอกาสจะบรรลุมรรคผลนิพพาน

ฉะนั้นอ่านคำถามอีกทีหนึ่ง “สมมุติว่า นาย ก. ตายลง ดวงวิญญาณออกจากร่างแล้ว ดวงวิญญาณจะรู้ว่าเคยเกิดเป็น นาย ก. และชาติอื่นๆ ก่อนหน้านี้ของ นาย ก. ด้วยหรือรู้เพียงว่าเกิดเป็น นาย ก. เท่านั้น หรือไม่รู้เลยว่าเคยเกิดเป็นอะไรมาบ้าง”

นี่อย่างที่ว่า “รู้เพียงเกิดเป็น นาย ก. เท่านั้น” กรณีนี้ในพระไตรปิฎกบอกว่า พระบางองค์ระลึกอดีตชาติได้ ๑ ชาติ ชาติ นาย ก. ชาติต่อไปไม่รู้ พระบางองค์ได้ ๑๐ ชาติ ได้ ๒๐ ชาติ ๓๐ ชาติ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกได้ไม่มีต้นไม่มีปลายเลย อันนี้มันอยู่ที่วาสนานะ บางคนระลึกได้ไม่กี่ชาติ บางคนระลึกได้มาก แต่ระลึกไม่ระลึกนี้ มันก็เป็นแค่เหมือนเราจำเมื่อวานนี้ได้เท่านั้นเอง

ระลึกอดีตชาติได้หรือระลึกอดีตชาติไม่ได้ เราจะบอกว่ามันไม่มีผลกับมรรคผลเลย มันไม่มีผลกับการปฏิบัติ ไม่มีผลกับอริยสัจ ไม่มีผลกับมรรค ๘ เลย ไม่เกี่ยวกัน ไม่เกี่ยวกันเลย ! มรรคคือมรรค.. ระลึกอดีตชาตินี่คนละเรื่องกัน ไม่เกี่ยวกัน ! เหมือนนิสัยเรา นิสัยจะดีหรือจะนิสัยไม่ดี แต่เอ็งทำดีหรือเปล่า

การทำดีนั้นคือมรรค คือสัมมาทิฐิ ! การทำชั่วคือมิจฉาทิฐิ คือความเห็นผิด ! มรรคมันอยู่ที่นั่นอยู่ที่การกระทำของเรา ไม่เกี่ยวกับตรงนี้เลย..

“หรือไม่รู้เลยว่าเคยเกิดเป็นอะไรมาบ้าง” หรือไม่รู้เลยว่าไม่มีนะ พระอรหันต์นี้ ต้องรู้หมด อย่างเช่นสมมุติว่าใครก็แล้วแต่จะเป็นพระอรหันต์อยู่นี้ ยังสงสัยว่าอดีตชาติ เป็นอะไร เอ็งจะเป็นพระอรหันต์ได้หรือเปล่า (หัวเราะ) เพราะพระอรหันต์ไม่มีความสงสัยนะ

สมมุติว่าคนๆ หนึ่งกำลังจะเป็นพระอรหันต์ แต่ยังสงสัยอยู่ว่าชาติที่แล้วเป็นอะไรอยู่นี้ไม่ได้เป็นพระอรหันต์เด็ดขาด เพราะมันยังสงสัยตรงนั้น สงสัยว่าชาติที่แล้ว เป็นอะไรมันเลยไม่ได้เป็นพระอรหันต์ แต่ถ้าพอพระอรหันต์ถอนอวิชชาหมดปั๊บ.. ไม่มี ความสงสัยอะไรเลย เพราะอะไร เพราะการถอนอวิชชาออกจากใจนั่นละ มรรคญาณอัน นั้นละเห็นไหม ที่ว่าพระอรหันต์เดียวกันที่ไปหาพระพุทธเจ้า ว่าคนนั้นเก่งทางนั้น คนนี้ เก่งทางนี้ พระพุทธเจ้าบอกว่า

“อัสวักขยญาณดีที่สุด !”

อัสวักขยญาณคือการถอนกิเลส นั่นดีที่สุด เพราะพอพระอรหันต์ถอนกิเลสปั๊บ นะ มันไม่สงสัยอดีตชาติแล้วเพราะมันถอนอวิชชาหมด ถอนความลังเลสงสัยทั้งหมด มันไม่สงสัยอะไรเลย ไม่สงสัยว่าอดีตชาติเป็นอะไรแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้มันถอนหมดแล้ว

นี่ถ้าเป็นพระอรหันต์นะ.. ฉะนั้นเราถึงบอกว่า แต่ถ้ามันมีคุณสมบัติที่ารู้ได้ก็ ชาติๆ นั้นอีกประเภทหนึ่ง.. พระอรหันต์นี้ คุณสมบัติของพระอรหันต์เหมือนกันหมด คือสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน ถอนกิเลสเหมือนกัน แต่บารมีที่สร้างมา พันธุกรรมที่สร้าง มา ที่ว่ารู้ได้มากกว่ารู้ได้น้อยนั้นอีกเรื่องหนึ่ง

อย่างเช่นพระพุทธเจ้านี้สุดยอดเลย พระปัจเจกพุทธเจ้ารองลงมา อัครสาวกอย่าง พระสารีบุตร เห็นไหม พระสารีบุตรนี้พระพุทธเจ้าชมมากกว่าถ้าเราเทศน์เราก็เทศน์แบบ พระสารีบุตร ถ้าเราเทศน์เราก็เทศน์แบบพระสารีบุตร เพราะพระสารีบุตรนี่เป็นผู้ที่ว่ามี ปัญญาเลิศที่สุดในพุทธศาสนา แล้วพระปุลณมณฺฑานีบุตรนี่ก็เป็นเลิศในการเทศนาว่า

การ พระอานนท์ก็เป็นเลิศ ๕ ทาง เป็นผู้เป็นพหูสูต เป็นผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า เลิศถึง ๕ ทางพระอานนท์

นี่คือคุณสมบัติ เห็นใหม่ นี่คุณสมบัติ อย่างเช่นพระอัญญาโกณฑัญญะ นี่เป็นพี่ชายคนแรก เป็นสงฆ์องค์แรกของโลกเลย สอนพระปุลณมัตตานินบุตร ที่เป็นหลานนะ แล้วเข้าป่าไปเลย ไม่ได้สอนใครเลย อยู่ป่าจนมาลาพระพุทธเจ้านิพพานเลย.. สงฆ์องค์แรกของโลก

นี่มันอยู่ที่การสร้างมาของคน ฉะนั้นว่าจะรู้อะไรหรือไม่รู้อะไรนี่มันเป็นเรื่อง.. เพราะถ้าคนมีความรู้อย่างนี้นะ มีความสงสัยอย่างนี้ ทางโลกเขาจัดฉาก แล้วเขาทำเขาสร้างภาพให้เราไปเชื่อเขาหมดเลย แต่ถ้ามันเป็นอริยสัจแล้วมันเหมือนกับค่าของอุณหภูมิจึง.. อุณหภูมินี้ ค่าของอุณหภูมิจึงคือความร้อน อุณหภูมิจึงจุดเดือดก็คือจุดเดือด ถ้าถึงจุดเยือกแข็งมันก็แข็ง

นี่ก็เหมือนกัน มรรคญาณนี่มันเหมือนกับค่าของอุณหภูมิจึง มันวัดได้หมด แต่ถ้าเป็นอย่างนี้บ๊อบ ไอ้เรื่องก็ชาติๆ นี่มันหลอกกินกันได้ แต่นี่ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็น ท่านเอาไปเป็นประโยชน์เพื่อการสั่งสอน ฉะนั้นไม่ให้สงสัยเรื่องนี้ ให้ขยันเดินจงกรม ให้ขยันตั้งสติ ขยันนั่งสมาธิ ภาวนา เดี่ยวจะรู้ขึ้นมาได้เอง.. รู้ขึ้นมาได้เอง ทุกอย่างเราจะแก้ไขได้ เราจะรู้ได้ด้วยความเห็นของเรา แต่ถ้าเป็นการส่งออก เป็นอกิณญาณนี่มันเป็นเรื่องธรรมะเก่าแก่ โลกธรรม ๘ มีอยู่โดยดั้งเดิม

โลกธรรม ๘ ! เราพยายามจะถอน เราพยายามจะพ้นจากโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อม ลาภ มียศเสื่อมยศ สรรเสริญนินทา นี่เรื่องของกรรมมันให้ผลอยู่แล้ว.. ตั้งสติของเรา เพื่อประโยชน์ของเราเอวัง